

PROSVEȚTA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja vsak dan razen ne
daj in praznikov.

Issued daily except Sunday
and Holidays.

LETÖ—YEAR XVII. Cene lista 25.00.

Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 16. februarja (Feb. 16), 1924. Subscription \$5.00 Yearly

Uradniški in upravilni pro-
stor: 2627 E. Lawndale ave.

Office of publication:
2627 E. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4635.

STEV.—NUMBER 40.

Sinclair mazal z denarjem tudi časopisje.

Casnkar Shaffer je priznal, da mu je dal Sinclair \$92,500. Urednik lista "Washington Post" je pozvan pred preiskovalni odsek v zadevi miljondolarskega mazila. Newyorški bankir Kahn utegne biti tudi pozvan pred odsek. Predsednik Coolidge umaknil ime odvetnika Strawna. Pomereno ime bo morebiti umaknjeno.

Washington, D. C. — Izdajatelj čikaškega lista "Evening Post" je bil pozvan pred preiskovalni odsek v zadevi miljondolarskega mazila. Newyorški bankir Kahn utegne biti tudi pozvan pred odsek. Predsednik Coolidge umaknil ime odvetnika Strawna. Pomereno ime bo morebiti umaknjeno.

Na zasišanju časnkarja Shaf-ferja je prišlo veliko in važno razkritje na dan. Senator Walsh, ki igra eno najvažnejših vlog v preiskavanju olnjega škandala, je izpraveval novinarja zelo podrobno o njegovih zapletljajih z raznimi olnjimi interesri. Bil je posebno natančen v navzkrižnem izpraševanju.

Senator Walsh se je natančno pečal z obiskom dveh uradnikov olnjne družbe Standard pri Shaf-ferju, ki je sprejel njun ponudsk za en dolar in druge "usluge".

Uradnika sta mu ponudili osmino pravice olnjne tvrdke Pioneer Oil Company v Teapot Domu. Ta pravice so bile pozneje prodane Sinclairju za \$1,000,000, kakor je bilo povedano v izpovedbi pred preiskovalnim odsekom.

Senator Walsh je izkušal ugo-
toviti obdolžitev, da sta bila Stan-

dardova uradnika tako darežljiva do Shaf-ferja, ker sta hotela s tistim denarjem pridobiti Shaf-ferjeve liste za podpiranje v kom-panji, ki je bila za spodbujanje gerasne najemnike predlog.

"In ali ni bili razlog za tisti po-
nudek to, da bi vi podpirali tisti
predlog v svojih časopisih?" je

hotel izvedeti senator.

"Nikakor ne," se je glasil Shafferjev odgovor.

"Ali so vasi listi nasprotovali
tisti predlogi?" je nadalje vpra-
šal senator Walsh.

"Moji listovi ni prosila niti
Sinclairjeva kompanija, niti sred-
nje-zapadna kompanija (Standard
družba), niti kaka druga
oljnina družba, da bi naj pora-
bili svoj vpliv tej ali oni olnji
kompaniji vprid."

"Kakino stališče so zavzeli va-

ški listi napram temu vprašanju?" je zopet vprašal senator.

"Ne vem," je odgovoril novi-nar.

Preiskovalni senatni odsek je

na podlagi dognanj in razkritij

v četrtek sklenil priti do dna v

zadevi miljondolarskega mazil-

ega sklada, ki je bil naložen na

neko washingtonska banka za

razdelitev med može na vysokih

službenih mestih.

Izdajatelj lista "Washington

Post" je bil pozvan pred odsek,

da pove, kar ve o mazilnem skla-

du, in član preiskovalnega odse-

ka so rekli, da bosta bankir O-

ton H. Kahn in bivši železniški

predsednik Benjamin E. Yoakum

znašene pozvana preden.

Olnji odsek je bil obveščen, da

so se newyorški finančniki razg-
varjali o omenjenem Sinclairje-

vem mazilu v obliki \$1,000,000, in

da je nekaj podrobnosti o tej re-
si prinesel s sabo v Washington

Yoakum potem, ko je govoril o

tej zadevi z newyorškim bankir-

jem Kahnom.

Olnji odsek je bil še vedno na

stališču, da ne smeta biti postav-
ljena čikaški advokat Silas H.

Strawn in Atlee Pomerene za

vladna pravna zastopnika v olnjih

zadevah, in ko je predsednik

Coolidge izvedel o tem, je umak-

nil imen odvetnika Strawna.

Coolidge je to storil, ker meni-

da bi Strawnovo ravnateljstvo v

čikaških bankah, ki so v zvezi z

oljnimi interesri, delalo napotje

najgovemu imenovanju.

Ko je Coolidge konferiral z na-

čelnikom Lenrootom, je zavladala

smenje, da bo predsednik u-

maknil tudi ime bivšega senatora

z Pomereno.

Skoro cel dan je newyorški

bankir Frank A. Vanderlip za-

man žakal na to, da bi bil pokli-

can pred odsek na zasišanje gle-

de tega, kar je poveden v svojem

govoru o prodaji Hardingovega

lista "Marion Star".

"Kakino stališče so zavzeli va-

ški listi napram temu vprašanju?" je

zopet vprašal senator.

"Ne vem," je odgovoril novi-nar.

"Ali so vasi listi nasprotovali
tisti predlogi?" je nadalje vpra-

šal senator Walsh.

"Moji listovi ni prosila niti
Sinclairjeva kompanija, niti sred-
nje-zapadna kompanija (Standard
družba), niti kaka druga
oljnina družba, da bi naj pora-
bili svoj vpliv tej ali oni olnji
kompaniji vprid."

"Kakino stališče so zavzeli va-

ški listi napram temu vprašanju?" je

zopet vprašal senator.

"Ne vem," je odgovoril novi-nar.

"Ali so vasi listi nasprotovali
tisti predlogi?" je nadalje vpra-

šal senator Walsh.

"Moji listovi ni prosila niti
Sinclairjeva kompanija, niti sred-
nje-zapadna kompanija (Standard
družba), niti kaka druga
oljnina družba, da bi naj pora-
bili svoj vpliv tej ali oni olnji
kompaniji vprid."

"Kakino stališče so zavzeli va-

ški listi napram temu vprašanju?" je

zopet vprašal senator.

"Ne vem," je odgovoril novi-nar.

"Ali so vasi listi nasprotovali
tisti predlogi?" je nadalje vpra-

šal senator Walsh.

"Moji listovi ni prosila niti
Sinclairjeva kompanija, niti sred-
nje-zapadna kompanija (Standard
družba), niti kaka druga
oljnina družba, da bi naj pora-
bili svoj vpliv tej ali oni olnji
kompaniji vprid."

"Kakino stališče so zavzeli va-

ški listi napram temu vprašanju?" je

zopet vprašal senator.

"Ne vem," je odgovoril novi-nar.

"Ali so vasi listi nasprotovali
tisti predlogi?" je nadalje vpra-

šal senator Walsh.

"Moji listovi ni prosila niti
Sinclairjeva kompanija, niti sred-
nje-zapadna kompanija (Standard
družba), niti kaka druga
oljnina družba, da bi naj pora-
bili svoj vpliv tej ali oni olnji
kompaniji vprid."

"Kakino stališče so zavzeli va-

ški listi napram temu vprašanju?" je

zopet vprašal senator.

"Ne vem," je odgovoril novi-nar.

"Ali so vasi listi nasprotovali
tisti predlogi?" je nadalje vpra-

šal senator Walsh.

"Moji listovi ni prosila niti
Sinclairjeva kompanija, niti sred-
nje-zapadna kompanija (Standard
družba), niti kaka druga
oljnina družba, da bi naj pora-
bili svoj vpliv tej ali oni olnji
kompaniji vprid."

"Kakino stališče so zavzeli va-

ški listi napram temu vprašanju?" je

zopet vprašal senator.

"Ne vem," je odgovoril novi-nar.

"Ali so vasi listi nasprotovali
tisti predlogi?" je nadalje vpra-

šal senator Walsh.

"Moji listovi ni prosila niti
Sinclairjeva kompanija, niti sred-
nje-zapadna kompanija (Standard
družba), niti kaka druga
oljnina družba, da bi naj pora-
bili svoj vpliv tej ali oni olnji
kompaniji vprid."

"Kakino stališče so zavzeli va-

ški listi napram temu vprašanju?" je

zopet vprašal senator.

"Ne vem," je odgovoril novi-nar.

"Ali so vasi listi nasprotovali
tisti predlogi?" je nadalje vpra-

šal senator Walsh.

"Moji listovi ni prosila niti
Sinclairjeva kompanija, niti sred-
nje-zapadna kompanija (Standard
družba), niti kaka druga
oljnina družba, da bi naj pora-
bili svoj vpliv tej ali oni olnji
kompaniji vprid."

"Kakino stališče so zavzeli va-

ški listi napram temu vprašanju?" je

zopet vprašal senator.

"Ne vem," je odgovoril novi-nar.

"Ali so vasi listi nasprotovali
tisti predlogi?" je nadalje vpra-

šal senator Walsh.

"Moji listovi ni prosila niti
Sinclairjeva kompanija, niti sred-
nje-zapadna kompanija (Standard
družba), niti kaka druga
oljnina družba, da bi naj pora-
bili svoj vpliv tej ali oni olnji
kompaniji vprid."

"Kakino stališče so zavzeli va-

ški listi napram temu vprašanju?" je

zopet vprašal senator.

"Ne vem," je odgovoril novi-nar.

"Ali so vasi listi nasprotovali
tisti predlogi?" je nadalje vpra-

šal senator Walsh.

"Moji listovi ni prosila niti
Sinclairjeva kompanija, niti sred-
nje-zapadna kompanija (Standard
družba), niti kaka druga
oljnina družba, da bi naj pora-
bili svoj vpliv tej ali oni olnji
kompaniji vprid."

"Kakino stališče so zavzeli va-

ški listi napram temu vprašanju?" je

zopet vprašal senator.

"Ne vem," je

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Rokopis je na vrednosti.

Naročnina: Zadnjene dñeve (članek Chicago) \$5.00 na leto. \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri meseca, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar jas stik z listom:

"PROSVETA"

2057-29 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenske National Benefit Society.

Owned by the Slovenske National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v obdelaju n. pr. (Jan. 31-24) poleg vsega imena na naslovu poslani do vam je s tem dnevnem potekom naročljivo. Poslovite jo pravljeno, da se vam ne ustavi list.

ALI SE RES DOLOČAJO CENE PRODUKTOV PO TRUSTJANJENE INDUSTRije NA TRGU?

Ako godnjanje zaradi oderuških cen postane tako glasno in splošno, da ga slišijo tudi privatni bizniški interesi, tedaj ti interesi najamejo profesorje narodne ekonomije, ki dokazujo v velikih dnevnikih, da je le izredno veliko povpraševanje po blagu na trgu odgovorno, da so cene poskočile. V dokaz prav radi navedejo statistiko dvomljive dokazovalne vrednosti in pri tem dokazovanju navadno ostane, ker privatni bizniški interesi sodijo, da so storili svojo dolžnost, ake so najeli enega ali več profesorjev narodne ekonomije, da v njih interesu "dokajo", da so visoke cene upravičene.

Ako si ogledamo potrustjanjeno industrijo, se prepičamo, da ni tako, kot trdijo zagovorniki privatnih bizniških interesov.

Oljna industrija je danes v rokah trustov. Potrustila se je zadnjih dvajset let in če danes kdo govorí ali piše o neodvisnih oljnih producentih, je ravno tako, kakor še bi kdo pisal ali govoril o neodvisnih mesarjih, ki delajo konkurenco mesarskemu trustu.

Dvajset let nazaj je v Ameriki še nekaj štel iskalec olja, aki je naletel na bogato oljno polje, ker ni bila trustovska kontrola nad oljem tako dovršena, kot je danes. Danes mora iskalec olja prodati svoje polje begati kompaniji, ki je ustvarila monopol za transportacijo olja s položenjem oljovoda od oljnega polja do svojih oljnih nabiralnikov. Oljna družba diktira oljnemu iskalcu ceno, po kateri mora prodati družbi sirovo olje. Ako mora iskalec olja prodati sirovo olje po napovedani ceni od družbe, tedaj je iskalec olja odvisen od družbe in ne družba od njega. V ravno takem razmerju z oljno družbo so prodajalci olja. Družba zoper doloci prodajalcem olja ceno, po kateri ji morajo plačevati olje. Prodajalec olja je zoper odvisen od oljne družbe in ne družba od prodajalca olja.

Seveda imamo tri ali štiri velike oljne družbe. Te družbe se včasi malo polasajo med sabo, ali tako lassanje ni še nikdar prineslo trajne koristi konzumentom. Mogoče je cena olja padla za nekaj časa za par centov, kasneje je pa zoper tako poskočila, da prejšnje padanje cene ne prihaja oljnjave konzumentom, ampak je stvar taka, da konzumenti plačujejo vedno eno ceno, aki se preračuni srednja cena. Ako so na pr. konzumenti plačevali galono gazolina skozi tri mesece po 16 centov, tri mesece pa po 20 centov, tedaj je srednja cena za šest mesecev znese po osemnajst centov. To pomeni, aki bi oljni trust ostal skozi šest mesecev pri ceni osemnajst centov, bi konzumenti pri enakem konzumu ne plačali nič več za gazolin, kakor če so olje plačevali tri mesece po 16 centov in tri mesece pa 20 centov. V resnicu pa ni tako! Kadar pade cena olja na 16 centov, tedaj se ljudje veliko več vozijo, kakor če je olje po osemnajst centov. Z drugimi besedami to pomeni, da se konzum poveča, ker nizka cena zapelje ljudi, da se več vozijo z avtomobili, kakor če bi bila cena po osemnajst centov. Oljni trust napravi torej navadno bizniško potezo, kadar zniža ceno olju, ker cena nikdar ne pade tako nizko, da bi trust prodajal gazolin brez velikega profita.

Da je tako, pokazuje majhna vest, ki je bila priobčena v velikih dnevnikih in ki pripoveduje, da je Standard Oil družba proglašila 62 in pol centa dividende v gotovini na vsako delnico vloženega kapitala, obenem je pa podražila gazolin za dva centa pri galoni. Kompanija pa ni v zadregi zaradi izgovora in pravi, da so vremenske razmere in povišana cena sirovega olja povzročile, da se podraži gazolin.

Kdo je pa podražil ceno sirovemu olju? Mogoče tisti siromaki, ki se pehajo po nedorovitih pokrajnah in hlečjo olje, ali kompanija, ki naznani tem režežem, po kateri ceni naj prodajajo sirovo olje?

Kompanija se ni mogla v začetku februarja izgovarjati, da se je pomnožil konzum gazolina, ker vsak človek z normalnimi možgani razume, da se pozimi ne povije konzum gazolina. In tako se je kompanija izgovorila na producente, da so podražili sirovo olje, dasravno kompanija sama producira največ olja na raznih oljnih poljih in poleg nje pest ljudij, katerim milostno dovoljuje, da se nazivljejo neodvisne oljne producente, ki vegetirajo v tej domislji, dokler se kompaniji zdi, da so zanjo koristni in potrebni. Tista pest neodvisnih oljnih producentov šteje v resnicu toliko pri določanju cene sirovemu olju, kot kaplja vode v morju, kadar se govorí o množini vode v njem.

SLIKE IZ NASELBIN.

In Zapadne Virginije. — Večkrat so me Slovenec vprašali, če sem že bil kdaj v teh predragih krajih, kamor sem se napotil sedaj, v te hribovite pušči, kjer živi tudi več naših ljudi. Prej sem vedno mislil, ko se obrnem na potovanje v to stran, da pride na konec sveta, kjer ne bom več more dalje, pa sem se motil. Pa se vendar znajdem nekje v prijazni naselbin, ki jo pa ne bom opisoval, ker notri ni Slovencev, kakor so mi povedali, da so bili pred stavko. Ko so izgubili unijo, so se nekam raztepli. Ne smem pa pozabiti pečlarjev iz Widena, kajti pri njih sem se počutil kakor pri grofih. Oni so vneti za S. N. P. J. in za Prosveto, zato so vsi pri jednoti, kakor tudi ni skoro nobenega, da bi ne bil naročen na Prosveto. Tudi par družin je notri. Prispomniti pa moram, da so v takem neprijetnosti. Tako se vidi med nami: če je kdo kaj več zmožen, da se zna na en ali drugi način kaj bolje obračati, ima sicer več prijateljev, a ne znanjki se tudi sovražnikov.

Tako marširamo naprej, z vsekim dnem dalje. Vsekakor bi bilo potrebno, da bi opustili imenovanje napake, ki so nam škodljive.

Našemu patru Skazimirju pa bi priporočil, da bi postavil te hribovice pomočnika in bi sem uravnal procesijo vseh tistih, ki radu marširajo za njim. Stavim, da bi ga zapustili prej kot bi prišli vrh teh hribov. Na ta način bi se iznenibili hinavcev in neprijetnih besed, ki jih nekateri izražajo po vzoru, kot so ga podelovali po Avstriji. Konec bi bilo vsaj one mase, ki ni za nobeno napredno stvar in je njenog nagnenje le koristno kapitalistom.

Kadar bo propal sedanji krivčni nered, tudi Kazimirji ne bodo več peli svojih melodij po svetu, ker bodo svetu čisto nepotrebni. Želim veliko napredka S. N. P. J. in Prosveti, da bi prihajala v vsako slovensko hišo. — Nekdo.

In okolice Finleyville, Pa. — Bolj težko se pripravim k pisanju. S komurkoli človek govorí, vsak mu omeni o zadnjih bitki, kako so se borili in prelivali kri, pa nič doseglj. Po vedeni vsak toči čez organizacijo, kakor vsak večerke neuspehov, kdorkoli prebira način na časopise. Ampak le tako se drži naprej, enkrat se boste rešili vseh javrmov. Tudi pečlarski bo šel v ramen, če boste ostali previdni.

Gorati svet Zapadne Virginije, hribi in doline, kamorkoli se človek okre, vse je v lasti mogotes na Wall Streetu. Absolutni gospodarji so čez te pokrajine, delavec pa so bili zapeljeni sem v sušnost od raznih agentov. Železnice poslujejo tu okoli jako veliko zemlje in premogovnikov, zlasti Chesapeak in Ohio. Ta železnica, ki vodi proti Kentuckyju ima morda največ predorov, imenuje se Norfolk in Western. Ko sem se prepeljal kakih 200 milij, sem našel kajkaj enajst predorov, da sem se jih naveličal števi. Vsak je slednjie prvoval na kraj, kjer sem se pridelogledovali okoli sebe. Sami zameci so bili vse naokoli. Dobili so mne v nek bus, pa hajdi z mano že pozno v noč. Človeka kar obide nekak strah, ko se vozi s tako nepozanimi ljudmi. Slednjie smo se pripeljali do kones, kamor sem šelel, a drugo jutro smo spet nadaljevali pot, da sem se slednjie znašel v naselbini Elbert in Filbert, W. Va.

Videl sem kraje in mesta, velika in mala, a takega še ne. Hlač stojijo ob grabnih po vsaki strani ceste, ob cesti je pot iz cementa, da človeku ni treba stopiti v blato. Slovencev tu ni veliko, odkar je ustanovljeno društvo S. N. P. J., so se prideljali bolj gosto seliti. Naši člani so vmes in dosti naših bratov Hrvatov in Slovakov, da napredujejo z veliko hitrostjo. Priznanje je treba daff vsem, posebno na tajniku, ki se tako zanima za društvo, poleg tega pa še za razdirjanje Prosvete. Kamorkoli pride človek v slovensko hišo, vidi Prosveto in tudi mnoge hrvatske družine so nanjo naročene.

Z delom se ne pohvalijo v tej naselbini preveč, ker so z njim preobloženi. Premogovni vozički so tako veliki, da tehtajo kar po štiri tone, da so naši revezlji preboleli s tripljenjem ter zapeljivim sistemom, ki ga gojijo brezverni kapitalisti. Po teh krajih posedujejo kapitalisti po več tisoč akrov zemlje skupaj, da človeka lahko kar primejo, kjer hočejo, in ga brez usmiljenja pošljijo iz svojih krajev, kamor hočejo. Tu žakajo delavstvo še veliki problemi, ki pa so potrebiti rešitve. Treba se je podlati na delo in organizirati delavstvo vse od kralja, ne samo Slovanov. Kakor izgleda, so naši ljudje še med prvimi za organizacijo, delaveci drugih narodnosti so daleč od zadaj. Ne zaslužijo aicev naši ljudje enake besede, z priznanje jim je vendar treba dati, da so za organizacijo. Egoizma pa je vsekakor še mnogo, čeprav bi vsak pametni delavec iz hko videl, da je škodljiv.

Se nekaj bi pripočelo vsem takim v sploh članom S. N. P. J. ali čitaljem Prosvete. Ne morejo in nečejo dati v javnost nješesar, da bi opisali svoje razmere ter

polojaj, v katerem živijo. Res je, da se še najdejo nekateri naši Slovenci, ki bi radi opisali svoje življenje, ampak nekako v strahu so, da bi imeli smolu in bi njih poizkus marširat v koš. Zato bi jaz prispeval vsakomur, naj opisce, kolikor more in se upa, da je zmožen, pa bo koristil k boljšim razmeram med našim narodom in do boljšega prijateljstva, katerega pomanjkuje po mnogih krajih med našimi ljudmi, kolikor sem se prepiral. Vse to je med nami, ker vsak ni zmožen dopisovati. A jaz sem ninenja, da tudi prvi urednik ni bil zmožen, ampak je še začel in se izpopolnil, ko je nadaljeval s pisanjem. Prepirčan sem, da bo našim članom pomoglo pisanje v javnost bolj, kakor če bi se prepirali med seboj. Zraven tega pa imajo še nekako napako, namesto nekateri so vmes, da se dišijo po stanju na Avstriji. Ni jih sicer mnogo, a se nekateri, ki bi slovaca radi pahnili v neprijetnosti. Tako se vidi med nami: če je kdo kaj več zmožen, da se zna na en ali drugi način kaj bolje obračati, ima sicer več prijateljev, a ne znanjki se tudi sovražnikov.

Novega nimam več poročati, zato odhram za enkrat. Samo to se, da sem ališel neko govorjenje, da je moj prijatelj izgubil nekaj tipk pri pianu. Naj se nikar ne ustvari, saj se piano lahko se enkrat prodra. — Frank Pernishak.

So. Standard, Ill. — Iz vseh slovenskih naselbin prihajajo dopisi v Prosveto, a od nas ničesar. Menita je vrrok, da je tu le malo Slovencev.

So. Standard je še mlada premonstrosna naselbina, oddaljena od Carlinville kakih devet milij, kjer je naseljenih precej Slovencev. Naselbina nima nikake železniške zveze s svetom, odvisna je od edinega premogorova, ki je last Standard oljne družbe. Rov pa je že zaprt od 21. novembra lanskega leta, kakor so zaprti tudi rovi po bližnjih naselbinah. Ker tu bližini niko nekake druge industrije, smo toliko bolj prizadeti.

Dokler je rov obratoval - polno paro, in to v največji vročini poleti, so nam gospodje večkrat grozili, da bomo odpuščeni od dela, ako smo nekako pred časom zapustili prostore. Hoteli so nas prisilili, da bi delali po osem ur, ker nekateri tudi pogodba tako zahteva in bi jo morali delavci zato vpoštovati. Potem so nam pa kar na lepem načinili, naj poberemo svoje stvari ter pošljemo vse skupaj na povratak, ker bo rudnik zaprt. Tako smo torej dobili neprestoljne počitnice za nedolocene čas.

Takšno so tiste dobre, ki jih vidi v naseljih delavci pod današnjim kapitalističnim družbenim redom. Garaj, dokler ti milostno dovelijo mogotci, in stradaj, kadar je njihova volja. Koliko je krika o visokih plačah, ki smo jih deležni premočarji, nikjer pa ni povedano o operatorjih, kolikih profitov so delavci.

Takšno so tiste dobre, ki jih vidi v naseljih delavci pod današnjim kapitalističnim družbenim redom. Garaj, dokler ti milostno dovelijo mogotci, in stradaj, kadar je njihova volja. Koliko je krika o visokih plačah, ki smo jih deležni premočarji, nikjer pa ni povedano o operatorjih, kolikih profitov so delavci.

S kakim napredkom na družbenem polju se tudi ne moremo hvaliti. Pred novim letom smo nastanili društvo in ga priklopili k S. N. P. J., katero pa tudi bolj počasno napreduje. Vzrok je, ker se je tu kaž težko dobiti delo in zato se Slovenci niso mogli naseliti, dasravno jih je mnogo, ki lastujejo tu svoje lote in bi se radi naselili. Kar nas je tukaj Slovencev, smo vsi člani S. N. P. J., ki se med seboj dobro razumem, čeprav je naselbina brez cerkve in brez takozvane dušne paše.

Rojakom, ki so me pismeno vprašali, kako je tukaj gledate dela, odgovarjam, da ga za sedaj ni. Kadar bomo zoper kaj pridelali delat, bom poročal v Prosveti. — John Krivec.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Roparski umor v Sarajevu. — Pred nekaj tedni je povrčil v Sarajevu veliko razburjenje roparski umor, ki sta ga izvračala 20letni Smailašić in 18letni Sulje Ahmadić. Prvega morilca so artilirali na postaji Visoko, kjer je še s krvavimi sledovi kupoval vozni listek do Broda. Pri zasišanju je te dni priznal, da sta izvršila umor skupno z Ahmadićem, ker jima je manjkal denarja, da bi se odpeljala v Slavonijo, kjer bi vstopila v Čarnigovo družbo.

Socialistični klub v ljubljanskem občinskem svetu. — Predlagal je predstavnik občinskega sejne dne 24. jan. tole izjavilo:

Dne 21. t. m. je nenadoma preminil v Moskvi veliki voditelj ruskega proletariata Vladimir Lenin. Lenjin je bil za Marksom največji duh, ki je teoretično in praktično udejstvoval svoje velike duševne sile in s tem izvršil velik kos naloge, ki jo ima svetovni proletariat v zgodovini. Iz tega razloga izreka klub nad veliko izgubo tega duševnega orjaka svoje sozialje svetovnemu proletariatu. Predlagatelj objavlja.

Klub občinskih svetovalec. — Predlagatelj objavlja.

Pretep na žagi. — Na parni žarnici "Impeks" v Boh. Bistrici je napadel predstavnik Žagar brata Alojzija Bučarja z nožem in ga težko obrezal nad levim očesom.

V Vrhblah pri Slov. Bistrici. — Bistrici je vložljeno v viničarijo Jer Florjančičeve in ukraden v skupni vrednosti 1800 Din.

Milijonska, povsed pričujoča revolucionarna armada, je izgubila svojega velikega poveljnika in sodruga, Lenin je mrtav! Slava Leninu! Lenin naj živi!

Po tej izjavji so komunisti zapustili dvoran in izjavili, da se je v znak sožalja ne udeleže.

Zakon o pobijanju draginje. — Začela zadnje čase strogo izvajati policija v Osjeku, ki je samo v nem dnevu naznala sodišču o osječkih trgovcev, ki niso imeli na blagu v izložbenih okvirih. Sodišče bo razpravljalo o tej devetih.

Koliko so pojedli in popili. — Zagrebani 1. 1923. — Iz raznih uradnih podatkov je razvidno, da so

Delavske novice.

(Federated Press.)

Rudarji zahtevajo izredno konvencijo.

Peoria, Ill. — Krajevne rudarske unije v 12. distriktu (Illinois) glasujajo zdaj o resoluciji, ki določa, da 12. distrikt na svoji konvenciji, ki se bo vrnila drugi teden v marcu, zahteva izredno konvencijo mednarodne rudarske unije, na kateri se naj reši Holzova afera.

Del resolucije se glasi: "Alex Hewat ni dobil besede na zadnji mednarodni konvenciji v Indianapolisu, vsled česar je Howatova sedeva še vedno nerešena. Zato predlagamo, da se sklice izredna mednarodna konvencija, ki naj ekstrat za vselej pravljeno reši to afero."

Po pravilih rudarske unije se mora pet distriktnih organizacij izreči za izredno konvencijo, konvencijo, predno jo predsednik sklicati.

Spor med kanadskimi tesarji.

Ottawa. — V kanadski tesarski uniji je izbruhnil konflikt radi vprašanja, kam naj se unija pričudi. Večina članov se je izrekla za United Brotherhood of Carpenters, ki ima sedež v Indianapolisu, manjšina se pa drži stare kanadske unije Amalgamated Society of Carpenters. Obe frakciji sta se zatekli k sodišču, ki ima odločiti, če gava bo srednja magajna.

Tretja delavska banka v Kaliforniji.

Los Angeles, Cal. — Dne 10. marca se otvoril v Los Angelesu Ljudska banka, ki bo lastnika strokovnih unij. Unije stavbinskih delavcev so že pokupile za \$22,600 denarjev.

To bo tretja delavska banka v Kaliforniji. Prva je bila ustanovljena v San Bernardinu in druga je odprta vrata ta mesec v Bakersfeldu.

Obregon se je zahvalil za simpatije.

San Francisco. — Tukajnjina strankov je pred kratkim poslala mehiškemu predsedniku Obregonu brzojavko, v kateri mu je izrekla simpatije v boju s fašisti. Obregon je te dni brzjavil uniju slediči odgovor: "Vsemeli se, da delaveci v San Francisco razumejo, da je Adolfo de la Herra izdal zaupanje mehiškega ljudstva in postal orodje starih inkisheitsvalcev."

Pred stavko gledaliških delavcev.

San Francisco. — Tukaj preti stranki nameščencev vseh gledališč, dramskih, opernih in kino. Vteti so delaveci na odrbi, gobečniki in kino operatorji. Nameščenci zavzemajo 14% mehiškega površja. Lastniki gledališč so ponudili 5%, toda nameščenci so odločili ponudbo.

Kompromis.

St. Louis. — Unijaki latičarji so kompromisirali svojo originalno zahtevo za \$1.87½ centa na uru. Pobotali so se za \$1.50. Latičarji bodo v bodoče le 75 centov na urah od tisoč latice.

Brezdelje v Južni Karolini.

Charleston, S. C. — Delavske razmere v South Carolini so vedno bolj slabke. Na tisoče delavcev je brez dela.

SMALL IZROČI INDUSTRIJSKI SVET PREMOGARSKI UNIJU.

Springfield, Ill. — Gouverner Len Small namerava izročiti ilinojsko industrijsko komisijo voditeljem premogarske unije v polnem obsegu.

Tri leta je imel gluga učesa za pritožbo od strani premogarjev in drugih delavcev, ker ni komisija pravilno postopala z njimi. Komisija je državna ustanova, ki rešuje delavske zadeve, kadar gre za delavske terjave v smislu politike odškodninske postave. Sedaj je pa zopet dobil sluh, in njegovo streha je omehčalo toliko, da hoče izročiti tisto komisijo v celoti delavstvu. Možak pričakuje hvaljenosti. Volitve se blifajo.

Poljska zbornica proti amerikansiranju Poljakov v Ameriki.

Varšava, 15. februar. — V zbornici je bila včeraj sprejeta rezolucija, ki nalaga vladi, naj se obrne na papeža in prosi, da paže v uporabi vpliv katoliške biserijev v Združenih državah v te avto, da se ohrani poljski jezik v poljskih katoliških cerkvah še bolj v Ameriki ter da prenese sistematično amerikansiranje Po-

Severni zapad obraču.

McAdooju hrbet.

St. Paul, Minn. — Dočim skoro ne razburja oljna eksplozija Coolidgevih vrst po velikih mesto, je oljni škandal spravil McAdoojevo kandidaturo na severnem zapadu skor popolnoma ob kredit. Tako se glase poročajo, ki prihajajo semkaj iz kmečkih okrožij v Minnesota in sosednih državah.

Dotlej, ko je Doheny luščil filz na Potomacu, je imel McAdoo Minnesota v svojem žepu, kakor je zelo. Danes mu obračajo vse kmečka okrožja po celi državi hrbet.

Kakor vse kaže, pa McAdoo prav nič ne zardjeva, čeprav je oljni kotel čedalje bolj razbeljen. Nekateri njegovi prigrajanji ga še vedno slikajo za najboljšega progresiven v stranki. Trdrovratno vztrajajo pri tem, da je čist in da je imel popolno postavno pravico sprejemati Dohenjev denar.

Obenem pa gre glas po deželi nasplošno, da bi bil samorom za stranko, če bi ga sedaj imenovala za predsedniškega kandidata. Če je soditi po pičilih poročilih iz kmečkih okrožij, potem pač ni nobenega upanja za nobenega politika, ki je kolikško omudezovan z umazanim oljem, da bi uspel na severnem zapadu s svojo predsedniško kandidaturo.

Zaeno z oljnim škandalom je poskolla cena gazolinu na tem ozemlju za dva centa, in podeželne banke zapirajo svoja vrata. Na sto in sto kmetov odhaja s svojih kmetij.

Mesta so na izredno trdnih nogah. To je čudna prikazan v tem zmelenem položaju. Kmetje v Severni in Južni Dakoti pa Minnesota so bili letos strašno hudo prisadeti. Na tisoče jih je šlo na bogen. Ali v mestih pa še vseeno prevladuje blagostanje.

Kakor izgleda, imata Magnus Johnson in Henrik Shipstead v Washingtonu dosmrtno službo. Tadva predstavljal velik del nezadovoljnih in hudo prisadetih kmetov, ki protestirajo. In ta protest je hujši danes, kakor pa je bil pred šestimi meseci.

Kmetje ne vedo, kaj je pravzaprav z njimi. Ali toliko se, pa le zavedajo, da so na pravi poti. Zato so proti sedanjemu rednemu razmeru. Glasovali bodo s protestom neozirajo se na to, ali ima kdo kak program, ali ne. Le proti Johnsonu in Shipsteedu ne bodo.

Kakor kažejo sedaj vsa znamenja, bo imenovala demokratska državna konvencija neobvezno delegacijo za demokratsko narodno konvencijo, ali na vsak način pa delegacijo, ki bo prežeta s progresivnostjo.

Če se ne pripeti kaj neprizakovanega, kar bi izpremenilo sedanji politični položaj, bodo Coolidgevi ljudje izlahka dobili kontrolo nad državno konvencijo ter imenovali svoje delegate.

NAJHUJŠEIMA ŠELE PRITI PRAVI SEN. MOSES O OLJNEM ŠKANDALU.

New York, N. J. — Razkritja še hujših reči pridejo v kratkem na dan, je dejal senator George H. Moses iz države New Hampshire, ko je govoril o oljnem škandalu v enem tukajnjih klubov.

"Razkritja, ki še pridejo na dan, niso samo na eni strani," je rekel senator Moses. "Nekateri senatorji se kar hrbiti krije pod pezo tega bremena. Lahko bi imenoval dveč senatorjev, ki imajo veliko informacijo glede oljnega škandala. In pokazalo se bo, da je še več ljudi, ki imajo madeža tega oljnega škandala."

"Tisti, ki se niso imenovani, so v večjem številu v vplivnejši od onih, ki so že v javnosti. Seveda se ne da tistih informacij prikriti in pridržati, in kmalu pridejo na dan."

Tretja ekspedicija na goro Everest.

London, 15. februar. — Tretja znanstvena ekspedicija, ki bo plezala na Mt. Everest v Himalajah (najvišja gora na svetu), vzame seboj kinematografski aparat, ki jemlje slike v naravnih barvah. Aparat bodo imeli privezen na hrbito, ko bodo plezali na vrh.

Ponocare bo izgazil iz krize.

Pariz, 15. februar. — Glavna točka vladne predloga o finančni reformi, ki določa, da se davki povečajo za 20 odstotkov, je bila včeraj sprejeta v zbornici s 301 glasom proti 212. — Kakor zdaj kaže, bo včas ugnala parlament in Izsvetilni skupštini.

HUGHES IZPODBIJA PROTIV JAPONSKO POSTAVKO.

Washington, D. C. — Postavke Johnsonove priselnike zakonske osnove, ki izključujejo japonske priseljence, se ne stinjajo s pogodbo iz leta 1911. Zato bi morale biti izločene, je obvestil državni tajnik Hughes načelnika priselnika odsekova v poslanski zbornici poslanca Johnsona.

"Po mojem meniju bi takšna postavoda v veliki meri škodila delu razročitvene konference v Washingtonu, konference, ki je tako zelo popravila naše odnose z Japonsko," je rekel državni tajnik Hughes.

V nadomestek Johnsonove predloga je tajnik nasvetoval, da bi naj bila Japonska postavljena na isto kvotno podlago kakor drugi narodi.

Hughes je pisal Johnsonu dežela tako:

"Nikakor mi ne gre v glavo, da bi bila izključilna dobroba potrebna. In zelo močno vas opozarjam na to, da bi jo bilo glede na naše međunarodne odnose treba izločiti iz predloga."

Načelnik Johnson bo predložil tajnikovo pismo svojemu odseku. Dejal je, da je štirinajst članov priselnika odseka odobril tisto določbo. In pristavlje se, da ni njegovo tozadenvno stališče pospoljna nič izpremenjeno.

"MI IN BOG!"

Detroit. — (Poroča Stanley Boone, Federated Press.) — Detroitska trgovska zbornica in Društvo kristjanske mladine (Y. M. C. A.) sta skotila nov evangelij, ki se glasi, da je Bog bankir in "landlord", kateremu morajo ljudje brez ugovora plačevati rent.

Evangelij nosi naslov "Budget Book with a Conscience" (Proračunska knjiga z vestjo) in ima obliko brošure, katera se deli med delavce.

V brošuri je rečeno, da je Bog ustvaril zemljo in vse, kar je na zemlji, torej je Bog tudi lastnik zemlje in vsega. Kdo veruje v Boga in njegove lastninske pravice, mora biti toliko pošten, da plača Bogu najemino, osredotočen na bogje lastnine. Kdo pa pobira najemino? Hm, kdo — cerkev, oziroma duhovnik! Ako se bodo delavci ravnali po tem evangeliju, bodo na dan plačila tekli naravnost v farovž in pustili tam svoje place.

Detroitski delaveci, ki so dobili v roke omenjeno brošuro, se pa vprašajo, po čemprav pravici bmo oni plačevati rent od božjih tovarn, od katerih imajo kapitalisti ves dobiček. Ako je Bog lastnik tovaren, kdaj je pooblastil kapitaliste, da jih upravljajo v njegovem imenu?

STAVKA ČIKASKEV VOZNICOV KONČANA.

Chicago, Ill. — Delodajaleci in vozniki pa šoferji so takoj po začetku imeli konferenco v sredo ter se pobotali. S to poravnava je tudi končana vozniska stavka, in 5,000 delavcev se spet vrne na delo.

Konferenco se je vrnila v urad zveze čikaskev voznikov delodajalev. Zvezin predsednik Michael Ready je zastopal lastnike, William Newman pa unijo. Unijki tajnik John Flynn je predložil zahteve unijskih delavcev.

Delodajaleci so ponudili kompromis in 50 centov poviško na dan. Delaveci so zahtevali \$1 dnevnega poviška. V novi pogodbi je odklopljen osemurni delavnik.

Sedaj delajo vozniki po devet ur na dan. Vozniki bodo dobivali po \$6, šoferji pa po \$7 na dan. Nova pogodba je veljavna za eno leto.

MCADOOJEVA KONFERENCA.

Chicago, Ill. — William Gibbs McAdoo in njegov kampanjski vodja David Ladd Rockwell sta zbrala prihodnji pondeljek za čikasko konferenco, na kateri naj določijo, ali ostane McAdoo še naprej kandidat za demokratsko predsedniško nominacijo, ali ne.

Rusko-angloška pogajanje.

London, 15. februar. — Rakovski sovjetski začasniki poslaniki v Londonu, odpotuje v par dnevih v Moskvo, kjer predloži sovjetski vladni tajnik Matthew Turk, tajnik boljševskega oddelka Blaš Novak, gl. blagajnik John Vagrish, urednik glasila Jozef Zavrtanik.

Krojač Ivan.

Moskva. (R. W. Dunn za Fed. Press.) Ivan Pavlovič je star znanec med ruskih krojači. Delal je po ruskih oblačilnicah v dnevinah carizma in gladilnik in v rokah že od leta 1890, ko je kot vajenec še delal po 14 ur na dan, včasih pa tudi po 16 ur v malih krojačnicah v okrožju Krasnaje Presnje v Moskvi.

Porovevalec Federaliziranega tiska je vprašal starega Ivana, kaj misli o sedanjem položaju, če ga primerja z razmerami pred revolucijo. Stari krojač je odgovoril: "Tisočkrat je boljšev sedaj, tisočkrat." — Pokazal je po sobi in po stenah, na široka okna, skozi katera je vhajal beli dan in povedal o starih časih, kako je delal v tem zatohli luknji, a sedaj dolga v dobro prezačenem poslopju.

Stari Ivan je imel obilo opravka pri dolgi gladilniški mizi s svojima dvema sodelavcema. Povedal je, kako so zelo zaposlene vse ruske oblačilne delavnice, a da tudi neprestano prihajajo krojači od drugod, da boljševi življene in industrije krojačkega delavstva na Ruskem. Mnogo jih je prišlo iz Amerike in z Angleškega, pa čeprav so v teh delidel prejemali boljševi plačo, vendar imajo rajški delo v Rusiji, kjer so stalno zaposleni ter jim je dana prilika, da industrijo izboljšujejo.

Ivan dela s svojimi prijatelji z tovarni, Optimo Tehničiskim v Moskvi, ki je vročna ustanova Vsesuške oblačilne sindikata. To ustanovo kakor tudi sindikat vodi bivši krojač iz Baltimora, B. Bograhov, eden izmed "rdečih ravnateljev", ki se učijo boljše voditi rusko industrijo kakor so vodili kapitalistični ekspertri v preteklih časih.

Oblačilna industrija v Rusiji, katero vodijo v Ameriki vrgojeni krojači in jo uravnavajo tudi po ameriškem načinu ter je last organiziranih delavcev Rusko ameriške industrijalne korporacije, je v zadnjem letu najlepše napredovala. Vse boljše oblačilne tovarne v Rusiji so v rokah to delavskih organizacij, ki je tudi ustanovila prejemalec boljševikov, vendar imajo v Rusiji še naprej vse tovare. Že sedem novih tovaren v različnih mestih sovjetskih republik.

V tem sindikatu je 5500 ameriških delavcev, ki so investirali svoje prihranke in imajo 34 tovarev z 18,000 krojači. Razpečevanje izdelkov trajno in rapidno napreduje, poleg tega, da so izdelki tega delavskega trusta primeroma početi v preteklih časih.

Stroji v Ivanovi tovarni so najmodernejši, ki jih je namestila tja Rusko ameriška industrijalna korporacija, ki je bila organizirana leta 1922 po uniji krojačev Amalgamated Clothing Workers of America.

VESTI IZ PRIMORJA.

Smrtna nesreča v Sv. Petru pri Gorici. 13 letni Emil Leban in 14 letni Josip Sokol, posestniška sinova iz Sv. Petra pri Gorici, sta se podala v četrtek dopoldne v Vočje Drago po meso. Da bi prispevala čimprej na začetki kraj, sta krenila čez polje, na katerih je še polno projektov iz svetovne vojne. Sokol je na putu zavrel na ročno bombo, jo dvignil in hotel dati svojemu tovarišu v roke, da si jo natančneje ogleda. Bomba je nenadoma eksplodirala in Sokolu strahovito razmesarila prsa in glavo. Zgrudil se je takoj mrtev na tla. Njegov tovariš Leban je dobil več težkih poškodb na prsih, rokah in nogah. Sokolovo truplo so prenesli takoj v mrtvašnico v Sv. Peter. Lebana pa so prepeljali v pristanišče, kjer je bila usidrana španska flotilja. Oglašil se je poročnik Hobson za načelnika in pa osem mož, med katerimi sta bila tudi Slovenci. Odpeljali so delavce, ki bi bili pripravljeni voditi to ladjo v očino, ki je bila v pristanišču. Zavzeli so utrdbo in prodrali dalje. Iz pristanišča je prišlo povelje za prodiranje dalje. Med visokim hribovjem je v morjih zavzelo admiralni Servero z močno flotiljo, ki je pogosto poslušal Američanom, kako granato za priboljšek. Imel je dvanaest bojnih ladij, s katerimi je vodil Američanom lahko izkreati z ladji. Pripravili so se na boj, a bili so načeli z uporabo napadnih granat.

Edmondo D'Amicis:

Pogovor.

Mati (zalostno): "... Pa ti si socialist in ne verješ v boga (pri tem se dotakne malega krizesa, ki ji visi na prsi) in ne v to, kar si poljubljal kot otrok."

Sin: "Ali sem kaj takega kdaj rekel?" Nikdar ne, draga mati. Ne trdim, da imam vero v Tvojega boga, ali tudi ne tajim, da dvolim. Upam, da najdem ono, kar iscem. Tak sem, in verjem, taki so v večini oni, ki se imenujejo celo verulike. Če nimam trdne vere, to ni zategadelj, ker sem socialist, ampak zato, ker sem sin sedanja dobe. Duševna vzgoja je porodila v meni dvome: in te vzgoje mi niso dali socialisti! Poglej samo okoli sebe: kolikor le ljudi požaši iz kroga naših znancev in prijateljev katerekol sta rosti, ki jih celo sama spoštuješ in ki-veli mrzijo socialistične nauke, skoro noben nima trdne vere. To celo sami priznavajo. In ce trde, da jo imajo, ni to res, ker žive tako, kot bi nobene vere ne imeli. Socializem ne prepoveduje: veruji; socializem le pravi, da bodi vest in človekovo prepiranje sprovidno, brez okov in oklepov. — Ali se Ti ne zdi, da je to edino prav, kajti le v svobodnem prepiranju in zavesti more vzrasti in vzeveteti prava vera?"

Mati: "No... ē torej v kakšnem trenotku veruješ v Boga, zakaj ne pomislis, ubogi moj sin, ki hoče izpremeniti svet, da je človeška družba pač takina — če je takina kot trdiš — ker hoče tako Bog."

Sin: "Ne — nikoli, draga mati, ne morem tega misliti. Današnji svet je pošten drugačen kot je bil včasih. Tega veder ne moreš tajiti. Prav — ē se je tedaj drugačega! Vse ono, kar predpi-

spreminjal in spremeniil, je tako hotel Bog. Ako je tedaj bil Bog zato, da se je svet preje spremenal, zakaj ne bi hotel, da se to godi tudi v bodočem? Kdo izmed verujočih bi se upal trdit, da je sedanja oblike ljudske družbe poslednja in taka, kot jo želi Bog, ki jo je določil kot končno neizpremenljivo. Da bi hotel Bog obdržal za vedno vse nerodnosti in slabosti, ki so na dnevnem redu današnje ljudske družbe! Kdo bi to verjal? Če je tedaj jasno, da nas pusti Bog delati, kar nas je volja, kajti drugače bi itak ne imeli svobode sploh, brez katerih ne bi mogli niti delati dobro niti grešiti. Prostil smo. Gradimo lahko, kar se nam zdi dobro in prav, podiramo lahko, kar smatrano za slabo in zlo. Preuredimo tedaj tudi človeško družbo, da bo boljša nego je. In ē to moremo, potem je naša dolžnost pred Bogom tudi tako

Mati: "Mogoče... lahko... ne trdim, da nimaš prav, ali tudi ne pritrjujem... " Več. Vaša napaka je, da je vaša temeljna misel, kolikor pravijo vsi, utopija, minkar kar se nikdar izvršilo ne bo, ker je ustanovljeno na napačnem razumevanju ljudske narave."

Sin: "Draga mati, ali se Ti ne zdi, da je utopija, ustanovljena na napačnem razumevanju ljudske narave, tudi ideja Jezusa Krista, ki pravi: vsi ljudje naj se ljubijo med seboj kot bratje, naj bogati razdražijo vse revnium in postanejo revni, naj si odpuste med seboj vse žalitve in naj se nikdo ne briga za zemeljske užitke. Glej, draga mati, ta ideja se ni izrecnila niti za devetnajsto let! Ali morebiti upaš, da se kedaj uresniči?"

Mati: "O, to je pa vse nekaj... (Dalej.)

— In koliko časa menite, da je zato treba?

— Hm, tu bi moral pač najprej vedeti, koliko Jožko zasluzi, če bi vam hotel napraviti takračun. In tudi, kako je z njegovimi prejšnjimi stvarmi... je rekel Kopar z nekolikim obotavljenjem.

— Vi mislite, da ima tudi še kaj dolga?

Začuden jo je pogledal, da ona to njega vpraša. In tudi prav nič mu ni ugajalo, to njeno pozvedovanje, tako brez srčnega zanimanja, zgodil poslovno. Ali rekel si je, da prijatelju morda kriisti, zato je odgovoril.

— To je celo zelo verjetno. Ko je izstopil iz sodniške službe, sta bila že poročena. Kot koncipijent je prišel povprečno na kakih tristo kron, s tem pa gotovo nista izhajala. Dalje se je dovolj visoko zavaroval. Računaljate zdaj mesec za mesecem, skozi vse ta čas! Nato oprema pisarnice, knjige in vse, kar pride zraven. In takoj prvi dan natiči se niso leteli stotaki skupaj. To vem, da je imel pisarno že osem ali devet mesecov, ko je še rekel, da zdaj zaslubi toliko, kolikor potrebuje. In od tega je komaj dobro poldrugo leto!

— Ze. Ampak to mi povejte, koliko časa bo približno trajalo, predno se lahko poreče, da si je utrdil to — materialno pozicijo?

On je zopet pri sebi ostrmel. Samo to torej zanima! Toda pokazal ni in je mirno rekel:

— Jaz bi dejal: pet do deset let.

— Torej, ko bo že star.

— S približno štiridesetimi leti mož še ni star.

— Toda jaz bom!

— Vi! Vi pa še s petdesetimi ne! se je zasmehal Kopar. Ne, brez šale, je povzel in ji je gledal v obrz, kakor da ga tehta, — ne samo duševno, tudi drugače boste s štiridesetimi leti še vedno zelo nevarna stvar božja.

Napravila je samo "hm"; potem je še nekaj časa zasmehljeno gledala pred se, nato pa je naenkrat obrnila pogovor na druge stvari.

Zvezcer je rekel možu kakor mimogrede:

— Kopar je nekaj omenil, da ti mislijo za prihodne volitve ponuditi kandidaturo.

— Torej? No, dvomim — zato vsa je drugih dovolj. Sieč pa bi pri meni prav ničesar ne opravili.

— Ali si čuden! Kaj boš res vse življenje hodil samo v pisarno in iz pisarne? Jaz vas takih moških res ne razumem! Lahko bi igral najsijajnejše vlogo, pa šči in brska po svojih aktib! Da bi bila jaz na tvojem mestu! Pa tudi postavila bi se rada s teboj. Pomisli, da greva po ulici, roko v roki, "oba lepa, oba mlada!" "Živio Zveznik!" Mej Dunaj! se je zasmehjal.

— Namreč?

— Da bom odslej delala, kar bom storila za svojega moža, ali bolje: kar bom napravila iz njega, na lasten račun in zaradi sebe!

— In kaj mislite še napraviti iz njega: se je naenkrat Kopar.

— Karkoli, kar je več nego advokat, kakor jih je toliko. To že res nikomur ječ ne imponira. Toda — se je naenkrat ustavila, — naj ostane to med nama, razumete? Ako se namreč z njim že blamiram, ne bi hotela — —

— Ne bi se hotela k njim tudi kompromitirati?

— Kompromitirala bi njegu, ne sebe. Ker bi rekli: kajib temu, da mu je še žena pomagala, se ni izkazal. Ampak upem, da pojde. Inteligenten je, ne?

Kopar se je gledao zasmehjal: tako mu je ugajala ta njena negotovost, ki jo je drugače na njej tako redko opazil.

— Da, inteligenten je, in izborni govornik: če ga nameravate spraviti v parlament. Samo...

— Samo prepočasen, kar recimo: preokorenje. Ne?

— To ni pravi izraz. V svojih posilih je vse prej. Toda — no, ljubi se mu menda ne. To namreč kar bi vi radi. In potem se mu menda zdi, da bi mu to ne kazalo. Kaj hočete, začetnik je tele. Tudi jaz bi si na njegovem mestu hotel najprej utrditi materialno pozicijo.

— No, pa vendar veliko zasluti.

To je, Dokler namreč sam dela. All čim bi stranke namesto njega našle v pisarni drug obraz, bi šlo še njo, kmalu navzdol. Predno namreč preide sloves ali celo sijaj kakšnegakoli podjetja od lastnika na podjetje samo, je treba precej čas. To velja še posebe za čisto duševna podjetja, če se sme tako reči. Le pustite ga torej, naj se najprej napravi!

suje evangelij, more izvrševati samo oni, kdo hoče. Pomisli le, ako bi se ravnali vse po Kristovih naukah, svet bi se spremenal ka kor si želi. Glej, sinko, za vse to je treba same vere."

Sin: "Ne, nikakor ne, draga mati. Če bi vera zadoščala, da prijele ljudi na pravo pot, čemu pa je potem treba — in to celo pri najbolj pobožnih narodih, — toliko zakonov in odredov, toliko oblastnij, da žitijo življenje in premoženje, da drže ljudi na uzdi, da jih kaznujejo radi miru in redu!! Ali vidis, da vera ne zadošča niti, da se obdrži to malo dobre, kar je; kako pa naj zadošča to je dandanje. Na, kaj misliš; ali bo takrat bliže ali dalje od one socialne uredbe, kakršno mi zahtevamo?"

Mati: (zmcenja): "Ne, nisem tako učena in zmožna, da bi se o tem dalje pogovarjala, draga mati..."

Sin: "Ta odpor in strah niso vzbudile v Tebi naše ideje, ali vzbudile so ga osebe, ki te ideje napačno razlagajo in nas obrekajo. Pomisli draga mati, da je na milijone ljudij dolgo časa živel v prepirjanju, da se bili prvi kristiani, ki so vendar živeli med njimi, hudobni in pokvarjeni ljudje, zmožni siehernega slabega dejanja ali celo zločina."

Mati: "Ah, ne jemlji takih primerov, dete moje. Vzemiva in dopustiva, da se more svet izboljšati, kakor pravis; vendar se ne bo izboljšal, če ne bo to božja volja. Samo od Boga prihajajo dobre aspiracije in dobre misli. Free pa mi govori, da vi ne grete z Bogom... Kaj bi bil brez vere ves napredek, vsa kultura in vse ono, kar ti želiš in za čemer stremljiš."

Sin: "Kaj bi bila vera brez dejanja, draga mati? Poglej malo naše predlage drugega za drugim. Socializem si želi človeško družbo, v kateri bi ne mogel eden bogati tudi dela drugega in živeti brez dela, družbo, v kateri bi vsi delali in ne bi za nobenega bilo dela v preobilici, ki bi ga utrujalo in začestilo, družbo, ki bi dala delavcu čas in način, da dobti novih sil, da skrbi za družino in izobraževanje duha; družbo, katera hoče, da bi prenehala ona usodna potreba, ki trga matere od otrok in jemlje otroke domu in soli, ki otroku in ženo slab in jih demoralizira, podaljšuje nevednost ljudstva in seje smrt med slabimi. Socializem hoče, da bi ne bilo več one brezupadne konkurenčne, ki je vzrok tolikih nizkih strasti, tesnobe in razprtij, one furije po dobičku, onega strahu pred izgubo, one borbe med ljudimi, ki se krvavo prepripravijo za ped zemlje in drobtinico kruha. Socializem želi konca vsega tega, da se naredi prostor novi družbi, še ne razdeljeni na razred bogatin in osabnih ter na razred zavrnjenih reveržev, ki so jenzi že pri pogledu samemu na neenakost, brezpravnost in nezasluženo bedo, ki oslabi vsako pošteno vest. Socializem hoče skratak: da bi ljudje složno živel v tvořil, v kolikor se to da, eno edino veliko delavsko družino, v kateri bi bila egoizem in neenakost, če že ne v koli od prirode zatrta, saj ublažena, grda se bičnost zadrežvana, neenakosti pa bi bile izravnavane z vzajemno ljubezijo in skupnim užitkom. Glad in obup pa bi poleg obilje bila skoro nemogoča. Glej, draga mati, ali je tu eden izmed navedenih predlogov, ki bi nasprotoval Tvoji veri? Ali je sploh kakšen, ki bi ga moglo Tvoje dobro in prijazno sreči zavreči? In reci se: ali se more sploh verovati v dobrega in pravičnega Boga, ne da bi se pomislico, da si tudi on želi, da se ta hčeta uresniči? Pravi, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjavitev, da je moral tisti časnikov preizkušnja, ki je celo zadeva skrajno bedast. Kaj je tako hudo vplivalo na Lloyd Georgeve možgane, da je tako naglo izpremenil svojo fronto, ni znano. Ali lahko pa človek ugiba. Kakor vse kaže, je angleška vlada opozorila Lloydom George na mednarodne zapletljivosti, v katerih bi lahko spravila njevova izjava angleški kabinet. Lloyd George je brez vsakršnega obotavljanja utajil svojo izjav